

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2026-74157 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, afdeling Volte 1C, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 21 juli 2026 een klaagschrift, gedateerd op 16 juli 2026, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van 1 juli 2022 tot 1 december 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie heeft besloten om de klacht schriftelijk te behandelen. Naar aanleiding van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025 heeft de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding van klager ontvangen bij zijn klaagschrift, op 21 juli 2026, samen met de klacht. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 30 juli 2026.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. Standpunt van klager

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij verzoekt tevens om schadevergoeding.

Klager heeft zich in de beginperiode van het rookverbod meermaals uitgesproken dat hij hier last van heeft ervaren. Hij heeft zijn onvrede uitgesproken over het rookverbod.

Ook heeft hij meermaals aangegeven last te ondervinden van de beperking doordat hij geen verlof had en dus ook niet kon roken. Daarnaast heeft hij aantoonbaar stress ervaren, deze zijn bij de klacht gevoegd in de vorm van verpleegkundige rapportages.

Uit de rapportages blijkt dat het aanbieden van nicotinekauwgoms onvoldoende was om het door hem ervaren nare gevoel weg te nemen, aldus klager. Daarnaast heeft klager het als ingrijpend ervaren dat bij de kamerdoorzoeken spullen van klager werden ingenomen. Ook kon hij geen rustmomenten meer vinden omdat roken dit bood aan klager. De spanning liep daardoor sneller op, aldus klager.

Klager is na een aantal maanden gestopt met het delen van zijn mening over het rookverbod. Het hielp niet en klager had ook gehoord dat over het rookbeleid klachten waren ingediend. Klager heeft desondanks onnodig veel stress gehad van het rookverbod, aldus klager.

Als klager met verlof was, rookte hij heel veel sigaretten, waardoor hij misselijk terugkwam op de afdeling. Tussen de verlofmomenten door had hij last van afkickverschijnselen.

Klager verzoekt om dezelfde schadevergoeding als eerder door de klachtencommissie is toegewezen in een vergelijkbare zaak, aldus klager. Klager is voorts van mening dat het niet juist is dat zijn verzoek hieromtrent niet in lijn zou zijn met de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken d.d. 18 juli 2024. Klager stelt zich op het standpunt dat schade als gevolg van een onrechtmatige huisregel niet valt onder te brengen in de bestaande Oriëntatiepunten. Bovendien, zo stelt klager, zijn de Oriëntatiepunten niet bindend en kan daarvan worden afgeweken als de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt niet uit de onderbouwing van de schadevergoeding die is aangeleverd door klager dat klager schade heeft geleden. Zij verzoekt de klachtencommissie om het verzoek om schadevergoeding af te wijzen.

Omdat uit de meegestuurde dagrapportages niet volgt dat klager als gevolg van het toenmalige rookbeleid gedurende de gehele periode spanning en/of frustratie heeft ondervonden, maar integendeel blijkt dat klager gedurende deze periode is blijven roken en dat de instelling verschillende maatregelen heeft getroffen om hem daarbij - binnen de kaders van het toenmalige beleid - zoveel mogelijk tegemoet te komen, verzoekt verweerster om de klacht ongegrond te verklaren. Verweerster legt de nadruk hierbij op de (on)begeleide vrijheden die klager in de beklagde periode heeft genoten, gedurende welke klager kon roken, waarbij uit de rapportages blijkt dat klager meerdere keren per dag gebruik maakte van kortdurende verloven om te gaan roken.

Hoewel verweerster begrijpt dat het rookverbod voor klager vervelend is geweest, wijst zij op de door klager zelf aangeleverde rookmomenten, uit de genoemde rapportage, die op het tegenovergestelde wijzen en waaruit niet blijkt dat klager schade heeft ervaren door het rookverbod.

Wat betreft de klacht van klager met betrekking tot kamerdoorzoekingen waarbij spullen werden afgenomen, wijst verweerster op het beschikbaar stellen door de instelling van kluisjes tijdens de periode van het rookverbod. In deze kluisjes konden cliënten rookwaar opbergen zodat zij tijdens verlofmomenten konden roken. Dat klager ervoor heeft gekozen geen gebruik te maken van deze voorziening en weigerde zijn rookwaar daarin op te bergen, kan niet aan de instelling of het rookbeleid worden tegengeworpen. Uit deze omstandigheid volgt evenmin dat sprake was van spanning en/of frustratie.

Tenslotte wijst verweerster op de middelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken die de instelling heeft verstrekt in de periode waarin het rookverbod heeft gegolden.

Verweerster vraagt de klachtencommissie om het verzoek tot schadevergoeding af te wijzen, maar indien de klachtencommissie komt tot toekenning van een billijke schadevergoeding deze te matigen.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met voorwaarden opgelegd (ten tijde van de klacht was dit: terbeschikkingstelling met dwangverpleging). Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft geoordeeld.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling.

Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard.

Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels. Hieronder volgt een chronologische opsomming van de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant hieromtrent.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvggz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

I. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGzE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen. Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klager als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze 'meerkosten' bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen.

Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het ‘aannemelijk’ is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan er recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid. Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend. In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij ‘enige schade’ heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klager. Met name doordat klager gedurende gehele periode met verlof kon gaan (dus buiten de instelling kon roken en rookwaar kon kopen) brengt voor de klachtencommissie mee dat klager op de dagen dat voor hem een verlofplan gold hij minder last, hinder en stress heeft ondervonden van het rookverbod dan op de dagen dat voor hem geen verlofplan van toepassing was. De klachtencommissie matigt de schadevergoeding voor de dagen waarop voor een klager een verlofplan gold dan ook van € 20,- per dag naar €10,- per dag. Uit de onderbouwing van het schadeverzoek blijkt dat gedurende de gehele periode van verblijf een verlofplan voor klager van toepassing was.

Bovendien blijkt uit de door de PVP overgelegde rapportages in feite dat klager op de betreffende dagen eerder wél rookte dan dat hij last, hinder of stress van het rookverbod ondervond. Desondanks blijkt uit die rapportages dat klager op de navolgende dagen aantoonbaar spanning en frustratie heeft ervaren: 3 en 16 augustus 2022, 3 september 2022, 7 januari 2023 en 27 maart 2023.

Gelet op al het voorgaande kent de klachtencommissie een schadevergoeding toe aan klager op basis van de genoemde 5 dagen. De hoogte van de toe te kennen schadevergoeding wordt daarbij dus gematigd vanwege het feit dat klager met (begeleid) verlof ging en op die manier zich rookwaar heeft kunnen verschaffen en ook heeft kunnen roken. Om deze reden kent de klachtencommissie een schadevergoeding toe van 5 keer 10 euro (50 euro).

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 1 december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 50,- ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 13 augustus 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.

Tegen de beslissing van de klachtencommissie, op grond van de Wvggz, staat binnen 6 weken beroep open bij de rechtbank Oost-Brabant, Leeghwaterlaan 8 te 's-Hertogenbosch:

Artikel 10:7 Wvggz luidt:

- 1. Nadat de klachtencommissie een beslissing heeft genomen of indien de klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kan betrokkene, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.*
- 2. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan de verzoeker is meegedeeld, dan wel zes weken na de dag waarop de klachtencommissie uiterlijk een beslissing had moeten nemen.*